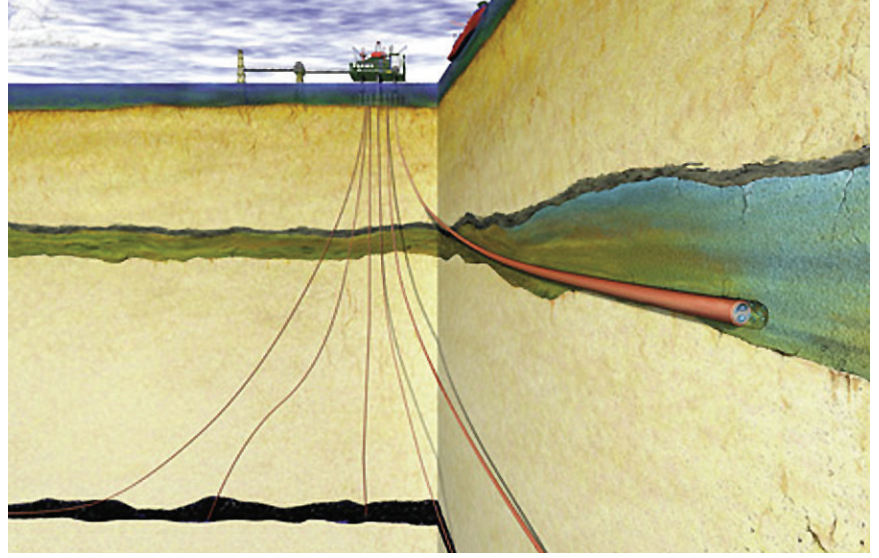

Karbon Dioksit Gömmeye Yeşil Işık

Artan karbon dioksit sorununu bir yerlere gömüp unutmaya hevesli birçok ülke var. Belki de kısa süre sonra bunu gerçekten de yapabilecekler. Üstelik sadece sorunu değil, karbon dioksitin kendisini de gömerek. Deniz tabanı altındaki mağaralara, yeraltı su yataklarına ve gözenekli kayalara... Gömme işlemi, uzmanlara göre karbon dioksit salımlarını, başka herhangi bir yöntemden çok daha hızlı kesecek bir yol olabilir. Çeşitli maddelerin denize gömülmesini denetleyen Londra Sözleşmesi'nde 2 Kasım'da yapılan değişiklikler, karbon dioksitin okyanuslar altındaki doğal yapılara gömülmesini yasal hale getiriyor. Değişikliği onaylayan 29 ülke arasında İngiltere, Çin ve Avustralya da var. Londra'daki Karbon Yakalama ve Depolama Kuruluşu'nun direktörü olan Jeff Chapman, bunu "harika bir haber" olarak nitelendiriyor ve İngiltere'de şu anda planlanma aşamasında

olan yedi proje olduğunu, 2025 yılına gelindiğinde yalnızca İngiltere'deki salımların bu şekilde dörtte bire inebileceğini belirtiyor. Ancak, gömülen karbon dioksitin bir süre sonra atmosfere geri kaçabileceği ve ani bir ısı artışına neden

olabileceği yönünde endişeler de var. Chapman'a göre bu pek de olası değil; çünkü bir kez dolan mağaraların sıkı sıkıya kapatılması zorunluluğu var.

New Scientist, 20 Kasım 2006

İzlanda'daki Patlamadan Mısır'daki Kıtlığa

18. yüzyıl sonlarına doğru İzlanda'da meydana gelen büyük Laki Yanardağı patlaması, ve yine bu dönemde Mısır'da gelişen büyük kıtlık... Biri 9000 İzlandalının ölümüne yol açarken, diğeri de Nil Vadisi nüfusunu altıda bir oranında düşürmüştü. Dünya sahnesinin birbirinden oldukça uzak bölgelerinde yaşanan bu iki çevresel trajedi, ABD'li (Rutgers, New Jersey Eyalet Üniversitesi) ve İskoç (Edinburgh Üniversitesi) araştırmacılarınca birbirine bağlanmış durumda. Çalışma, yüksek enlemlerde gerçekleşen patlamalarla Kuzey Afrika'daki su kaynaklarının ilişkisini kesin

biçimde ortaya koymasından bir ilk. Araştırmacıların uyguladığı yöntem, NASA'nın Goddard Uzay Çalışmaları Enstitüsü'nce geliştirilen bir bilgisayar modeli yardımıyla, İzlanda'da gerçekleşen 1783 Laki patlamasından sonraki atmosfer değişimlerini kaydederek, bunların izini başlangıç noktasına kadar sürmek. Tropik bölgelerdeki yanardağ patlamalarının kuzey yarımkürede normalden daha sıcak geçen kışlara neden olduğu biliniyor; yeni çalışmanın gösterdiğiyse, yanardağ etkilerinin kuzeyden güneye de 'akabildiği' ve bu etkilerin zıt koşullar arasında bir ileri bir geri sıçrayabildiği. Aynı bölgedeki iklimsel

sıcak-soğuk dönüşümleri gibi. Yüksek enlemlerde son 1000 yıldır gerçekleşen en büyük patlama olan Laki patlaması (Haziran 1783) sonucunda 12,5 kilometreküplük lav, 100 milyon tonun üzerinde de kükürt dioksit ve zehirli gaz açığa çıkmış, insan, hayvan, bitki ne varsa silip süpürmüştü. Patlamaları, Kuzey Afrika'yı kateden bir kuraklık dalgası izlemiş, Nil nehri sularını da neredeyse akamaz hale getirmişti. Kuzey yarımküre o yaz atmosferdeki sülfat parçacıklarının güneş ışınlarına oluşturduğu bariyer nedeniyle alışılmıştan çok daha soğuk olmuştur. Bilgisayar modeli bu düşük sıcaklıkları olduğu kadar, o dönemde başgösteren zayıf muson yağmurlarını da Laki patlamasına bağlamış durumda. Buna göre kuzeydeki anormal soğuklar, karayla deniz arasındaki sıcaklık farkını düşürmüş, muson rüzgarlarının bu farka bağımlı olan güçleri de bu nedenle azalmıştı. Bu sefer de Afrika'nın kuzeyi, Arap Yarımadasının güneyi ve Hindistan ısınmaya başladı. Muson rüzgarlarının yokluğu, nehirlerle yağmur yağdıracak, buharlaşmayı önleyecek bulutların da yokluğu anlamına geliyordu. Nil'in neredeyse kurumasına kadar varan bu süreç, tabii ürün ve besin kıtlığını da beraberinde getirmişti.

Rutgers, the State University of New Jersey Basın Duyurusu, 22 Kasım 2006